

Z kroniki naukowej

COLLOQUIUM OPOLE 2016

POLSKA, CZECHY, NIEMCY WOBEC WYZWANIA MIGRACJI I INTEGRACJI

Państwowy Instytut Naukowy-Institut Śląski w Opolu, we współpracy z Muzeum Śląskim w Görlitz oraz Uniwersytetem Ostrawskim, był organizatorem już po raz trzeci międzynarodowej konferencji naukowej z cyklu *Colloquium Opole*, która odbyła się w dniach 8-9 listopada 2016 r. Zgodnie z kilkunastoletnią tradycją rolę współgospodarza obrad, a także instytucji współfinansującej przedsięwzięcie pełnił Urząd Miasta Opola z prezydentem Miasta Opola Arkadiuszem Wiśniewskim na czele. Inauguracja konferencji odbyła się w opolskim Ratuszu w sali im. Karola Musioła, a w drugim dniu symposium obrady przeniosły się do siedziby Państwowego Instytutu Naukowego-Institutu Śląskiego w Opolu.

Colloquium Opole edycji 2016 stało się okazją do międzynarodowej dyskusji o najważniejszym obecnie wyzwaniu, a zarazem problemie dotyczącym Europę – migracji i integracji, który osadzono na płaszczyźnie interdyscyplinarnej dyskusji naukowej, wspartej opiniami polityków i ekspertów. Zamysłem organizatorów *Colloquium* było skonfrontowania różnych, narodowo uwarunkowanych opinii na temat dotychczasowego przebiegu i możliwych skutków kryzysu uchodźczego. Jednakże problematyka uchodźstwa w Europie nie była dominującym tematem spotkania, skonfrontowano ją bowiem z problemem starzejącego się społeczeństwa, który dotyka, choć w różnym stopniu i zakresie polskie, czeskie i niemieckie społeczeństwo.

Polsko-czesko-niemieckie interdyscyplinarne spotkanie podzielono na sześć bloków tematycznych. Przyjęto przy tym charakterystyczny dla *Colloquium Opole* rytm debaty. Pierwszy – inauguracyjny – panel, zatytułowany „Europa a kryzys uchodźczy” przyjął formułę polsko-czesko-niemieckiej dyskusji, podczas której dokonano generalnego spojrzenia na problem migracji w Europie ze społeczno-politycznej i międzynarodowej perspektywy. Jego uczestnikami byli politycy szczebla europejskiego, regionalnego i lokalnego: poseł do Parlamentu Europejskiego Danuta Jazłowiecka, deputowany do *Landtagu* Saksonii dr Stephen Mayer, a także wielokrotny uczestnik konferencji z cyklu *Colloquium Opole* prof. dr hab. Zdeněk Jirásek z Uniwersytetu Śląskiego w Opawie. Czynny udział w dyskusji wziął udział także prezydent Miasta Opola Arkadiusz Wiśniewski.

Cztery kolejne sesje tematyczne i podsumowujący oraz zamykający panel dyskusyjny podejmowały motto konferencji „Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji” w następujących odsłonach: porównania działań inicjowanych w Polsce, Czechach i Niemczech, a także innych krajach Unii Europejskiej wobec problemu migracji oraz ich dotychczasowych rezultatów (I); porównania narracji medialnych o problemie i zagrożeniach związanych z napływem uchodźców i imigrantów do Europy (II); refleksji na temat społeczno-kulturowej integracji na bazie polsko-czesko-niemieckich przykładów (III); retrospektywne-

go spojrzenia na doświadczenie migracji w polskiej, niemieckiej i czeskiej historii oraz oceny znaczenia tego doświadczenia dla współczesnej tożsamości Polaków, Czechów i Niemców (IV); dyskusji o perspektywach zmian, jakie może wywołać kryzys migracyjny w Europie w sferze politycznej, społeczno-ekonomicznej i kulturowo-tożsamościowej (V).

W pierwszej sesji, opatrzonej tytułem „Polsko-czesko-niemieckie różnice w polityce migracyjnej”, moderowanej przez przedstawiciela Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu prof. dr hab. Romualda Jończego wzięli udział prof. dr hab. Robert Rauziński (Państwowy Instytut Naukowy-Instytut Śląski w Opolu) z referatem pt. *Rola problemów demograficznych w polskiej, czeskiej i niemieckiej polityce migracyjnej*, dr hab. Dušan Drbohlav wraz z dr Markétą Seidlovą (Uniwersytet Karola w Pradze), którzy zaprezentowali referat pt. *Ewolucja czeskiej polityki migracyjnej w kontekście zmieniającej się sytuacji geopolitycznej i społeczno-ekonomicznej* oraz dr Frank Gesemann (Instytut Rozwoju Demokracji i Integracji Społecznej w Berlinie) – autor wystąpienia pt. *Migracje, uchodźstwo i integracja w Niemczech*.

Kolejna sesja, którą moderowała przedstawicielka „Nowej Trybuny Opolskiej” dr Mirela Mazurkiewicz, zatytułowana „Uchodźcy w mediach. Język i obrazy”, skierowała zainteresowanie obrad na problem medialnej narracji o uchodźctwie i uchodźcach. Wystąpili w niej: prof. dr hab. Nataliya Antonyuk (Uniwersytet Opolski) z referatem pt. *Media ukraińskie o przymusowej migracji z Południowego Wschodu Ukrainy*, dr Nicole Horakova-Hirschler (Uniwersytet Ostrawski), która poświęciła swe wystąpienie kwestii *Obrazy uchodźców w mediach społecznościowych – analiza socjologiczna memów internetowych na czeskojęzycznych stronach internetowych*, a także dr hab. Ilona Biernacka-Ligięza, prof. UO (Uniwersytet Opolski) wspólnie z dr. Mirosławem Zdulskim (Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze), którzy przygotowali referat dotyczący *Medialnego obrazu romskiej migracji*.

Drugi dzień obrad rozpoczęła sesja pt. „Obcy wśród nas. Przykłady integracji z Polską, Czech i Niemcami”. Jej moderatorem był prof. dr hab. Tadeusz Siwek (Uniwersytet Ostrawski), zaś wystąpili: mgr Katarzyna Sidoropulu-Janku (Uniwersytet Masaryka w Brnie), autorka referatu pt. *Romowie czescy w czeskiej przestrzeni publicznej*, dr hab. Robert Geisler (prof. UO, Uniwersytet Opolski), który omówił kwestię *Śląska narodowość w dyskursie publicznym – praktyki emancypacyjne* oraz mgr Ljudmila Belkin (Instytut Badań nad Społeczeństwem i Przestrzenią im. Leibniza w Erkner) z referatem pt. *Zaproszeni. Posowiecka migracja żydowska do Niemiec*.

Przedostatnia część konferencji zatytułowana „Polacy, Czesi, Niemcy w roli migrantów” była formą retrospektywnego spojrzenia na polsko-czesko-niemieckie doświadczenia migracji i integracji. Moderatorem sesji był dr hab. Piotr Pałys (Państwowy Instytut Naukowy-Instytut Śląski w Opolu), a wzięli w niej udział dr Markus Bauer (dyrektor Muzeum Śląskiego w Görlitz), który nakreślił kwestię *Znaczenia migracji w dziejach Śląska*, dr hab. Joanna Dybowska i prof. dr hab. Kazimierz Szczygielski (Państwowy Instytut Naukowy-Instytut Śląski w Opolu), z referatem *Polacy, Czesi i Niemcy we współczesnych migracjach międzynarodowych*, a także dr Adriana Dawid (Uniwersytet Opolski), która przedstawiła zagadnienie *Doświadczenia migracji w świetle zbiorów Archiwum Historii Mówionej* www.e-historie.pl.

Zgodnie z tradycją *Colloquium Opole*, ostatnia część konferencji – dyskusja panelowa – stanowi podsumowanie dwudniowych obrad, a z drugiej strony wyznacza perspektywy omawianego problemu. Od lat ta część sympozjum moderowana jest przez prof. dr hab. Michała Lisa z Instytutu Śląskiego. W 2016 r. dyskusji tej nadano tytuł „Wielokulturowy Śląsk, wielokulturowa Europa?”, a wzięli w niej udział: dr Dorota Piechowicz-Witoń (Centrum Dialogu

Obywatelskiego w Opolu), mgr Katerina Sidiropulu-Janků (Uniwersytet Masaryka w Brnie) oraz mgr Zuzanna Donath-Kasiura (Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim).

Patronat Honorowy nad konferencją sprawował prezydent Miasta Opola Arkadiusz Wiśniewski, a patronatem medialnym symposium objęły redakcje: „NTO” Nowy Trybuny Opolskiej, Radia Opole, Radia Doxa oraz TVP Opole. Konferencję udało się zorganizować dzięki wsparciu finansowemu: Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki, Muzeum Śląskiego w Görlitz, Urzędu Miasta Opola oraz Posel do Parlamentu Europejskiego Danuty Jazłowieckiej. Podczas konferencji zaprezentowano również książkę pt. *Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie*, przygotowaną przez polsko-czesko-niemiecki zespół redakcyjny w osobach Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka i Magdaleny Moj¹. W 2017 r. nakładem Państwowego Instytutu Naukowego-Institutu Śląskiego w Opolu ukaże się zapis zeszłorocznej konferencji, nad którym prace redakcyjne już trwają.

Marek Mazurkiewicz

25 LAT WSPÓLNYCH BADAŃ NAD POGRANICZEM POLSKO-NIEMIECKIM

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim we współpracy ze *Stiftung Brandenburg* w Fürstenwalde zorganizowała 10 grudnia 2016 r. polsko-niemiecką konferencję naukową zatytułowaną „25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim”. Do podsumowania dotychczasowego dorobku badawczego i wydawniczego zostali zaproszeni naukowcy oraz regionaliści z Polski i Niemiec. W gorzowskiej księżnicy razem zastanawiali się nad bilansem minionego ćwierćwiecza we wspólnych badaniach nad dziejami i tożsamością pogranicza. Istotne było również zmierzenie się z pytaniem, czy zanik barier ideologicznych i politycznych przyczynił się do realizacji dwustronnych projektów służących pogłębieniu świadomości Polaków i Niemców o wspólnym dziedzictwie tych ziem.

Konferencję rozpoczęła reprezentująca gospodarza wydarzenia kierownik Działu Zbiorów Regionalnych WiMBP w Gorzowie Wlkp. Grażyna Kostkiewicz-Górska. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę, że gorzowska księżnica od wielu lat prowadzi aktywną działalność skierowaną na „odkrywanie” wspólnego polsko-niemieckiego dziedzictwa Ziemi Lubuskiej, czego najlepszym przykładem jest rozpoczęty w 2003 r. cykl wykładów popularnonaukowych pt. „Nowa Marchia – prowincja zapomniana – Ziemia Lubuska – wspólne korzenie”. Bezpośrednim zaś pokłosiem tych spotkań jest 12 numerów „Zeszytów Naukowych”, wydanych do tej pory nakładem WiMBP Gorzów Wlkp.

¹ *Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie*, pod red. M. Mazurkiewicza, A. Franke, T. Siwka i M. Moj, Państwowy Instytut Naukowy-Institut Śląski w Opolu, Opole 2016. Opracowanie dostępne w sprzedaży za pośrednictwem księgarni internetowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu: <http://www.institutslaski.com/ksiegarnia-2/>.